

АНОТАЦІЯ ДО ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНТРОПОСОЦІОГЕНЕЗ»

Статус: Дисципліна вільного вибору студента

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр.

Обсяг дисципліни: 3 кредити ECTS; 90 годин

Антропосоціогенез – розділ антропології, що вивчає розвиток і становлення людини сучасного антропологічного типу, в рамках якого розглядається низка питань, пов'язаних із важливими аспектами історичного минулого людства, а саме: місце людини в природі; найдавніші еволюційні витoki людства; грань між людиною і твариною; чинники антропогенезу; фізичний тип первісних людей; час і місце появи *Homo sapiens*; першопочатки трудової діяльності первісних людей і технологічні прийоми виготовлення знарядь праці; основні етапи розвитку мислення та мови; шляхи і напрями освоєння первісної ойкумени; вплив природних чинників на життєдіяльність первісних людей; найдавніші форми соціальної організації; зародження релігійних уявлень, розвиток первісного мистецтва тощо. Висвітлення цих питань вимагає взаємодії з іншими напрямками природничих і гуманітарних знань: геологією третинного і четвертинного періодів, первісною археологією, фізіологією, генетикою, психологією, історією первісного суспільства. Важливими напрямками антропосоціогенезу виступають: приматологія – вивчення еволюційного розвитку ряду приматів, появи давніх антропоїдних мавп, біології та поведінки сучасних антропоїдних мавп; палеоантропологія – дослідження кісткових решток представників роду *Homo*, відтворення їхнього зовнішнього вигляду та системи поведінки.

Метою дисципліни “Антропосоціогенез” є вивчення походження й еволюції людини і людського суспільства з урахуванням сучасних тенденцій у розвитку антропосоціогенезу та спрямований на розширення знань студентів гуманітарних спеціальностей.

Після вивчення курсу “Антропогенез” студент повинен **знати**:

- місце людини у системі тваринного світу;
- основні тенденції еволюції приматів;
- еволюційні види людини;
- походження людського суспільства;
- виникнення держави, культури, мистецтва;
- класифікації рас, етносів та націй; уміти:
- відрізнити за специфічними ознаками представників різних стадій антропогенезу;

- виділити основні закономірності антропосоціогенезу;
- аналізувати історичний розвиток людського суспільства.

Структура дисципліни включає 2 блоки:

1. Основні питання еволюції людини

- основні концепції походження людини. Еволюціоністичні теорії антропогенезу та розвитку суспільних відносин. Сучасне бачення процесу антропосоціогенезу. Вплив етологічних та генетичних досліджень на сучасні концепції походження і розвитку людства.
- основні чинники еволюції людини: природний добір, мутаційні процеси, зовнішні фактори природного середовища;
- перший стрибок в антропосоціогенезі – поява штучної предметної та знаряддевої діяльності, виникнення комунікації. Морфологічні зміни в будові людиноподібних, як наслідок культурної адаптації;
- розвиток свідомості та мовлення, ускладнення суспільної організації як наслідок першого стрибку в антропосоціогенезі;
- другий стрибок в антропосоціогенезі. Формування людської поведінки. Біологічні зміни в процесі становлення специфічно людського способу існування. Найдавніші форми людської організації.

2. Процес антропогенезу та становлення суспільства

- приматологія та палеоприматологія. Найдавніші тваринні витоки людини. Поява антропоїдів. Морфологічні особливості, фізіологія та поведінка людиноподібних мавп;
- поява перших гомінідів. Морфологія та поведінка австралопітекових за даними сучасних досліджень.
- перші люди. Географічний розподіл морфологічних типів архантропів. Реконструкція поведінки та суспільних стосунків ранніх людей;
- палеоантропи. Питання появи європейських неандертальців. Місце неандертальців в родоводі людини сучасного типу. Поведінкові особливості та суспільні групи палеоантропів за даними археології;
- поява людини сучасного фізичного типу. Теорія «африканської Єви» та теорія поліцентризму. Дані генетики щодо формування неантропів. Соціальні чинники другого стрибку в антропосоціогенезі
- реконструкція поведінки та соціальної структури ранніх неантропів за даними антропології, археології та етнографії. Форми суспільної організації та світоглядних уявлень ранніх сапієнсів.

Кафедра: соціально-гуманітарних дисциплін

Мова викладання: українська

Форми організації навчального процесу: лекції, семінарські та практичні заняття.

Форма підсумкового контролю: екзамен